

Smog

Trihlav špeciál 2021 #1

Michal Cagarda

V jeden horúci augustový pondelok ma hneď zrána čakal v kancelárii Sakra Problém.

Chytráci ma nenechali ani pozrieť maily. Hodinu sme na seba hystericky revali a potom ma začali strkať preč, „Domov“.

Musel som si zbalit' veci a ísť.

Tak to u nás vo Vývoji chodí: Keď sme po kolená v sračkách, protokol nariadi FHO, Firemný homofice. Menežéri nás pozatvárajú na izolačky, *Domov*, a tam šprintujeme, kým systém nefixneme.

V ten deň sa mi podarilo zahrať Veľkého Pána a pred šprintom som si u Chytrákov vydupal extra desať minút voľna.

Bleskovo som zbehol na prízemie do auto-billy, schmatol toaleták, a všetky vačky si napchal proteínovými keksíkmi. Dvaja borci mi po celý čas stáli za chrbtom; keď v budove zazvonila deviata hodina, so všetkou cťou ma chytili pod pazuchy a šmarili do diery. Zámok ticho zabzučal a moje jsoucno, čili bytí, prestalo pre zvyšok sveta existovať.

FHO v tých časoch ešte nebývalo za trest. Samotka nám na prácu vyhovovala. Mal som pripojenie na web, a dozeral na mňa Keke, môj zdravotník. Raz za hodinku ma pozrel cez kameru, nalial do mňa *kávu*, a keď bolo zle, poriadne ma švacol obuškom.

Staral sa, kamarát.

Zo zákona sme mohli šprintovať najviac päť dní. Tentokrát sme s fixovaním skončili vo štvrtok nad ránom.

Z kamrlíku ma vytiahli zbitého jak koňa po vojne. Že som Klikač s Titulom, mal som počas šprintu privilégiá - vetraný záchod, kuchynku... Sprchu s vlastnou (!) čistou vodou. Po šichte som nesmrdel zle zrecyklovanými štinami, v ktorých sa čvachtajú junióri.

Ale nebol som ani frešo.

Tri dni na *káve* spraví zombiu aj z atléta.

Káva je náš veľký ukrajinský zázrak, elixír staminy, „vít'azstvo mysle nad telom“. Ukrajinskí podnikavci ju k nám priniesli z vybielených

dungeonov bieloruského „Národného Útvaru pre Spravodajskú Kontra-rozviedku“. Keď treba, udrží programátora v plnom chode dva týždne a (ako vraví Keke) vyjdeme z toho „*krajší než predtým*“.

V to štvrtkové ráno som z izolačky odchádzal s hubou plnou speneného, krvavého sajrajtu (ďasná som mal chytené z každej strany) a namiesto očí sa mi v očných jamkách váľali dve rozžeravené liatinové gule. Na augustovom slnku som si nedovidel na tenisky.

Ledva som sa dotackal na zastávku a tričko som mal prepotené po prdel.

Hanbil som sa ako pes, ale stále bolo len pol šiestej: Nikde žiadne nasrdené tetky; žiadne sekretárky s katalógovými tváričkami, ktorým by môj vyžitý ksicht vyrúbil vrásku nad líčkom. Firma mi podľa protokolu nariadila deň na zotavenie a v hlave mi búšila jediná myšlienka: „Domov - hneď“. Doknísať sa do bytu, do môjho vlastného pelechu, a to okamžite, pred špičkou.

Na pár minút zavrieť oči, než začne peklo... Trochu si pred rehabom zdriemnuť. Aspoň na pol hodinku.

Z cestovného limba ma prebrali správy v rádiu. *Niečo sa deje* – hlásili – asi ako každé ráno. Váľal som sa pritom v kuchyni pod stolom a džgal si do huby celé kusy vianočky. Nemal som okno, len prvý malý skrat.

Po ľadovej sprche som z chladničky vyjedol zvyšok nakrájaného syra s uhorkou a paprikou a na hodinku si ľahol.

V byte som spravil ľahký prievan, všetky okná dokorán. Chcel som si nakradnúť čo najviac chladu, kým asfaltové ulice rozpália vzduch nad štyridsať. Ako sa blížila ôsma hodina, dýchalo sa mi stále ťažšie; v hrdle mi hvízdalo ako v komíne.

Býval som pri Račku a na dusno z ulice som bol zvyknutý. Občas sa zadrhla stoka, zavoňalo Figaro, alebo popustil Slovnaft – ale dnes som vo

vzduchu cítil inú novotu. Škrtila a dusila a škrabala ako vaporizovaný šmirgel.

Mohla to byť Kaviareň, napadlo ma, náš Новий Штейн – resurektované ostatky historického pivovaru, ktoré si Ukrajinci prerobili na „kuchyňu novej doby“. Z ulice od neho tiahol smrad, že im tam snád' buchol kotol. Celá fabrika musela byť v plameňoch. Náš hlavný zdroj stimulantov – *horel* – až ma od toľkej hrôzy prevalilo na pravý bok.

Havárie a výpadky sa v Štajne stávali bežne, nebol dôvod ich brať vážne. Ukrajinci areál prestavali na masívnu hermetickú pevnosť. Vždy mali veci pod kontrolou. Inak by ich náš kartel zožral.

Na hodinkách mi zapípal firemný alarm. „*Prihláste sa ozdravovni. Nastavte si plán rehabilitácie.*“ Moja hodinka na oddych skončila.

Vstal som teda a pozatváral okná. Horúci mazľavý spad už stihol pokryť kus bytu. Lepil sa mi na kožu – dráždil beztak zapálené oči. Mal silnú *príchut'* kávy, ale prepálenej, špinavej, premiešanej prachom a sadzou. Po dotyku sa menil na olejovú kašu; a nedal sa vyplúť, nedokázal som ho zoškrabať z jazyka. Znova som musel vliezť do sprchy, inak by ma zadržlo. Nastavil som horúcu vodu, a kým som sa brúsil jak majster od lepidla, vŕzgajúci mozog sa znova začal nedobrovoľne rozbiehať:

Kto má vlastne vo firme prehľad o našich rezervách kávy? Keke?

Vydržíme bez Štajnu aspoň dva veľké šprinty? Keď sa zásoby minú a na IT-čko prídu mdloby... Zvládneme nadčasovať nasucho?

Fuj. Nie.

Do októbra musí byť na trhu nový tovar. Je jedno, ako si to Ukrajinci zariadia. Skrátka musí.

Zbalil som do batohu čisté trenky, tričko, uterák, schmatol dvojlitrovku vitamínovej žbrndy (na ten môj nešťastný skorbut), nazul sa do sandálov, a hybaj ho von, na zotavovačku.

Obyčajne som po šprintoch chodieval s kolegami plávať: Štyri dĺžky tam-a-nazad, potom sauna, pauza a ďalšie štyri dĺžky, s prestávkami celý deň. Na FHO neexistuje lepší liek. Hovorí to Keke – zdravotník – a vravím to aj ja, Klikáč – no tento raz som si na ozdravovni nahlásil trip lesom. Netušil som, že z mesta treba utekať preč. Bol to impulzívny nápad: „Ak nevládzeš dýchať, do bazéna nelez, vyvaľ sa ty na lúke“. Potreboval som kyslík. Celý les kyslíku. V Bratislave máme z každej strany zo tri kopce a na niektorých dokonca stromy; tam mi bude fajn, a cestou možno pozdravím aj jedného kamaráta. Nakúpim u neho pár škatúľ vína.

Expres na Patrónku mi stál takmer pred bránou. Šofér prikvačil, akoby čakal len na mňa; ledva som stihol naskočiť, a už fičal, pedál na zemi, križovatky neriešil, zákruty bral kotrmelcom.

Podľa hodín mala byť špička, ale v autobuse postávala len vydesená, začmudená bruneta v prepotenom bežeckom prádle, a skupinka vykrmených ázijských investorov. Mračili sme sa na seba ako ťažkí gangstri kdesi z Chicaga: Tváre zahalené tmnými priliehavými maskami, na očiach letné bríle, na hlavách hlboké šiltovky. Len dievčina bola celá umazaná, zalepená, bez ochrany. Každú chvíľu jej mala káva presiaknuť z pľúc do krvi a potom chudera buď exploduje, alebo v sebe objaví substanciu všehomíru.

Na Patrónke sa všetci štyria zborne rozbehli na zastávku do Stupavy. Slečna ďaleko vpredu, naši tlstí overlordi hneď v závese. Tašky od notebookov za aziatmi pľantali, že im na ramenách sotva držali, krátke prasačie nožičky kmitali akoby ich sama smrť hnala, a ja za nimi len zíval.

Patrónka je v ostatných rokoch jedným z hlavných zdrojov smogu v meste, ale dnes tu bol vzduch sladučký, priam navoňaný. S úľavou som si dal masku dole a zhlboka sa rozdýchal.

Po Kaviarni som necítil ani stopy.

A to ticho... Niekedy sa svet vie zavďačiť.

Na šesťprúdovke nebolo jediné auto. Križovatka s cestou na Kramáre bola úplne prázdna. Bol som ako v sne.

Priamo na prestupišti mhd-čky, kúsok pred starým podchodom, stojí Patrónska Čajovňa. Kedysi to býval ľudový výčap, kým ho nekúpila „bývalá známa“, jedna vychrtlá talianska Fúria.

Keď ju pár rokov dozadu vyrazili z IBM-ky, kamarát Marco mi ju na skúšku doporučil medzi našich Chytrákov. Onedlho na to si ho Fúria uviazala do stavu manželského, a jak sme sa jej obratom vo firme zbavili, stiahla ho so sebou preč. Marco teraz robí okienkového bufetára – priamo tu neďaleko, pár krokov od manželkinej čajovne. V búde ukrytej za podchodom.

Kedysi bol šéfom našich Čističov. Riešil *spory*. Dnes predáva pizzu, pastu, coca-colu. Fúria pritom s jeho peniazmi vyletela na nový level, hotová hviezdička spoločnosti. Ak nie si zazobaný expat, nečakaj, že ťa v čajovni obslúži. Jej klientela musí mať *úroveň*.

Napľul som jej na sklo poriadny, krvou premastený chrchel', a pomaly sa začal šúrať k Marcovej kantínke s podpultovým vínkom.

Marca som spoznal v Trieste. Po škole mi preplo v hlave a chcel som ísť robiť do Talianska, čo najbližšie k moru, ale skončil som v sklade s lacnými handrami, kde sa Marco hral na predavača. Číňania ho objavili v ktorejsi kravskej maštali z okolia Udine - síce sprostý ako poleno, ledva dokázal odkódovať dvere, ale najlacnejší biely Talian v krajine. Nie že by sme my ostatní bývali od neho lepší... Ja, Janja zo Sežany, jej brat... Každý piatok, hneď ako odbila druhá poobede, Marco vytiahol tri fľaše s domácim červeným a narobil z nás úplne iných my-friendov.

Na moje rozčarovanie mal teraz domček zatvorený.

Bleskovo som pozrel mobil, či som vari cestou neuletel zo štvrtka do nedele – ale nie. Stále som mal štvrtok ráno. A celé mesto si povedalo, že dnes nepracuje.

Po troch dňoch na samotke som *potreboval* vidieť známu tvár. Hocikoho. Ale čakať sa mi nechcelo.

Zotavovačku je lepšie si odbehnúť hneď, presne podľa direktív z ozdravovne. S protokolom sa človek nechce zahrávať. Treba to svinstvo zo seba vypotiť. Aj keby som celou cestou na Kamzík grcal krv.

K Marcovi sa môžem vrátiť neskôr.

Zrezka som vyrazil k úzkej uličke za búdou, že prejdem na cestu do mestských lesíkov, keď ma bokom od oka zarazila slečna z autobusu. Nebola úplne v poriadku. Prebehla sa trochu ďalej, minula medzimestskú zastávku, a skončila až niekde úplne vzadu, pri križovatke. Vyzerala trochu rozkývaná, krútila sa dokola a každú chvíľu sa chystala zložiť na zem.

„Ty!“ zvolala, keď ma zbadala, a ako vykrikla, ázijci razom zmizli: Jedného som myslím videl na streche zastávky, ďalší sa šteral na nebohú dvoj-metrovú slivku a tretí brúsil bradou asfalt cesty, schovával sa za obrubník. Evidentne mali novšie správy, než ja.

Dievčina ma mala zafixovaného a celého len pre seba.

Vyrazila na mňa ako besom kusnutá, a ja som tam len stál, primrazený k chodníku, a obzeral si ju ako divú mačku na dvore.

Na zdrogovanú mátohu vyzerala hororovo čarovne, v dobrom zmysle: Malé atletické klbko zúrivosti, stále detsky ľúbivé, ale o to strašidelnejšie – letný vánok ňou hádže zo strany na stranu, temné vlasy sú rozpustené do exorcistickej aury; ruky rozhodené, akoby chcela naraz objasniť celý svet. Sajrajt z Kaviarne ju musel trhať kašu. Nalogala sa ho dosť, aby predávkovanie trávila až do smrti. Nikdy sa z toho už nevylieči.

Mohli sme byť od seba sto, možno stopäťdesiat metrov, a v polovici vzdialenosti úplne stratila dych. Po každom treťom kroku zakopla, podlomili sa jej kolená a takmer by sa tam rozplaskla, no na poslednú chvíľu vždy zamávala rukami, vyrovnala balanc a nabrala novú rýchlosť: Perleťové zuby vycerené vo víťaznom šklabe, pena prská na všetky strany, pohľad pevne zarezaný na cieľ.

Ako sa blížila, pod vrstvou lepkavých sadzí som začínal rozlišovať detaily tváre. Vyzerala povedome, možno z televízie, možno z ktorejsi

zábavy, možno z práce. Netrúfal som si tipnúť jej vek. Mohla byť roztomilým prskajúcim mačiatkom, alebo posadnutou dospelou vlčicou.

V duchu som sa pripravil na našu kolíziu. Netušil som, čo mám robiť, neovládal som žiadne vychýrené kung-fu hmaty, ktorými sa rozbehnutá zombia schmatne, podkopne a prehodí cez rameno. A rozhodne som nemienil takú drobnú bytosť fackovať. Napriahol som pred seba ruky, že ju snád' zľahka odsotím...

A dievčina sa na dva kroky odo mňa sama zlomila.

Sandále mi ogrcala.

Pozerám na očákané nohy. Dívam sa na vzlikaajúce, híkajúce dievča, a štrbavé kolieska pod strapatou lebkou bolestivo vŕzgajú, hrkajú, proti všetkej vôli sa snažia niečo naznačiť:

Táketo skraty sa teraz dejú po celom meste.

Koľko ľudí sa mohlo požiarom v Kaviarni otráviť? Okolie Krížnej muselo byť úplne zamorené. Keď raz prestanem zízať na poblúznenu príšerku predou mnou, mohol by som zapnúť mobil a kuknúť správy.

Zhlboka som si povzdychol a vytiahol z ruksaku vitamínovú žbrndu.

„Malinovka,“ ponúkol som dievčaťu.

Vyčerpane sa opierala o kolená a pokúšala sa z nosa vyfúkať zvyšné hlien. Zamietavo zdvihla ľavačku, že je v pohode. Natlačil som jej flašu do natiahnutej dlane a začal ju postrkovať smerom k zastávke.

„Len si upi,“ presviedčal som. „Niečo mi ale nechaj.“

Posadil som ju na lavičku a keď si jeden hlt preda odpila, opláchol som si sladkou vodou nohy.

„Lepšie?“ spýtal som sa.

Zamietavo pokrútila hlavou: *Nie je mi lepšie, do rite, vyzerám, že je mi lepšie?* Scvrkla sa do seba, oprela lakte o stehná a tvár ukryla v dlaniach.

„Nemám volat' sanitku? Alebo niekoho?“

Daj mi minútku. Nechaj ma! - zasa len pokrútila hlavou.

„Sprav mi trochu miesto.“

Zosunul som sa k nej na lavičku a porozliahol sa po investoroch. Medzičasom povyliezali z úkrytov; teraz krúžili po zastávke, len pár krokov od nás, a živo na seba čvirikali. Hádali sa, evidentne, ale tým svojským východo-ázijským spôsobom. Neskákali si do reči, po každej vete sa úctivo uklonili – a napriek tomu medzi nimi hustla temnota.

Jednému, zrejme alfe, sa po dlhšom monológu začali viditeľne triasť praprčky. Tlستá mramorová tvár sa navonok usmievala, ale pravá ruka si už v dlani skúšala váhu neviditeľného sekáčika. V jednom momente sa mi zazdalo, že z rukávu vyťahuje tehlu, zdvíha ju hore, a naozaj sa s ňou chystá kolegovi oplieskať hlavu, ale bol to len mobil. Hodvábna hračka zložená úhľadne ako vreckovka.

Kým alfa do aparátu z chuti a nahlas básnil, jeho spoločníci sa zdvorilo stiahli bokom. Začínali sa klátiť. Ten opticky najmladší si neprestával utierať čelo. Celý sa klepal, chytal dych.

„Ide tvoj bus,“ drgol som do slečny. „Práve je na križovatke.“

Dievča zasa len zavrtelo hlavou. *Nikam nejdem. Chod' preč.*

„Ja ešte počkám čo vymyslia títo traja, a potom odchádzam. Si fakt v pohode?“

„Hmpf.“

Aziati medzitým na nástupišti vytvorili vzornú radu. Šéf zhúžval telefón naspäť do rukáva a so zle skrývaným zadosťučinením spustil súvislú kanonádu nadávok: Sľúbovaný odvoz bez zastavenia preletel semaformi, križovatkou, minul zastávku, a bol preč. Zostala po ňom len spomienka na vydesené tváre nalepené na sklách; niektoré stratené vo vlastných svetoch, iné práve prehrávali boj s rozbúreným žalúdkom a ďalšie už stihli svoje raňajky vyvrátiť.

Šoférovi chránila tvár plynová maska. Nesledoval dianie za chrbtom a nezaujímali ho ani ľudia na chodníkoch. Pedál držal na podlahe, čumák nalepený na prednom skle, ruky kŕčovito zvierali volant. Za chvíľu si to sekne na diaľnicu a o pätnásť minút svoj náklad vysype v Stupave. Toľko snád' jeho zverenci vydržia, než si navzájom rozdriapu hrdlá.

Na Patrónku sa vrátilo hrobové ticho.

Stíchol aj alfa aziat.

Žiadne ďalšie autá neprešli.

Kde sa skrývajú – všetci? Kde trčí Marco? Kde je jeho Fúria?

Nemali by z Bratislavy utekať? Evakuovať?

V bežnom americkom meste by teraz nastal koniec sveta: Svalnatí veteráni hromžia puškami, skáču po strechách opustených pick-upov; tlupy narkomanov rabujú patrónske výklady; šoférujúce mamičky roztraseným hysterickým hláskom traumatizujú rozospaté dietky na zadných sedadlách: *Všetko bude v poriadku, všetko bude v poriadku, hlavne buďte silné, musíte byť silné!* Na križovatke naberie šialeného motorkára kamión, cestu zaplavujú plamene a cez ne hrdinsky prelieta zavýjajúca ambulancia – len aby nabehla na odstavenú odťahovku a dych-vyrážajúcim saltom sa prevrátila na bok.

A u nás, na Slovensku – v Bratislave... Všetci sú zavretí doma.

„... 停 ...“ zašepkal otrasený omega aziat a bezradne natiahol za strateným autobusom ruku. Tam odišli jeho nádeje, zaplakal, a potom mu na hlavu dopadla taška s notebookom.

„白痴!“ zareval mu šéf do ksichtu a mladý oligarcha len nešťastne zahabkal. Po druhej facke prišla tretia, na hlavu mu znova padol notebook, a junior pod ním odovzdane klesol na kolená.

„Sleduj,“ počtuchal som dievčinu, „to si ty,“ ukázal som na aziatov. „Pred pár minútami.“

Kráska sa odvážila zdvihnúť zrak a znova ju naplo, vydávila aj ten malý hlt malinovky.

Omega sa zviezol na zem. Pokúšal sa skrčiť do fetálnej polohy, chrániť si krk, no druhý kolega ho schmatol za vlasy a ťahal naspäť na nohy, kým šéf ho neprestával kopat' a fackovať. Lavička sa zachvela novým záchvatom zúrivosti. Príšerka dostala ďalší skrat. Vrhla by sa s aziatmi do bitky, ale chýbali jej sily, ledva dýchala. Káva ju minútu po minúte obracala na ruby. Ak to vôbec *bola* káva, a nie odpad z výroby.

Omega zatiaľ stratil vedomie a zrútil sa na kolegu za sebou.

Na nohách zostal stáť len alfa. Zízal na svoje päste, v tej ľavej drtil pokrčený mobil, v pravej obitý notebook, a neprestával recitovať orientálne zvuky.

Od Lafranconi zatiaľ v úplnej tichosti prisvišťala biela Tec-la dodávka a za ňou v závese blikajúca policajná Kia. Ledva zabrzdili a z Tec-li vyskočili štyria vyobliekaní muži v čiernom: Úslužne pomohli vyhorenej alfej nastúpiť, naložili omráčených kolegov, a práskli za sebou dverami. Šofér bez rozpakov stočil dodávku do protismeru, provokatívne lízol policajtov, a odbzučal nám z dohľadu. Presne za šesť minút budú na čínskom velvyslanectve.

„Pozdrav domov,“ zamával som za nás oboch do policajnej kamery.

Slečna si bezradne oprela čelo o kolená a hlavu schovala medzi lakte. Chytil som ju za rameno, že idem, ale nevraživo sa vytrhla - „pusti ma ty úchyl, nechaj ma.“

So smiechom som vstal, kývol jej na pozdrav a vyrazil do lesa.

Kde sú moje tri dni na samotke...

*marec-december 2018, január 2021, Bratislava
Michal Cagarda*